

- Ohloblyn, O. (1999), *Людь staroji Ukrajiny* [The People of Old Ukraine], Dniprova hvylya, Munhen, Germany.
- Subtelny, O. (1993), *Istorija Ukrajiny* [The History of Ukraine], Lybid', Kyiv, Ukraine.
- Mushketick, Yu. (2011), *Ostanniy Hetman. Pohonya: romany*. [The Last Hetman. The Chase: novels], Pholio, Kharkiv, Ukraine.
- Fedorovs'ka, L. (1990). "To Live On the Clean Beaches... "Yu. Mushketick's prose" in her "Na chysryh beregah. Literaturno-krytychni statti"[On the Clean Beaches. Critical Articles], *Radians'ky pys'mennik*, Kyiv, Ukraine, pp.65-151.
- Shevchuk, Val. (1995), *Kozatska derzhava* [Cossacks State], Abrys, Kyiv, Ukraine.
- Kurhatnikov, A. (1996), *Russkaya starina. Putevoditel po XVIII veku* [Russian Antiquity. The Guide over 18th century], SPB LIK, Moscow, Russia.

УДК 82.08

ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ПОДІЙ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В БРИТАНІЇ (1642–1652) У НОВЕЛІ Т. ГАРДІ «АННА, ЛЕДІ БАКСБІ»

Росстальна О.А., к. філол. н., доцент

Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка
вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, Україна

rosstalna @ gmail.com

Стаття присвячена вивченню особливостей репрезентації подій громадянської війни в Британії у новелі Т.Гарді "Анна, леді Баксбі". У фокусі дослідження співвідношення тем приватного й політичного життя, специфіка образної системи та роль іронічного начала у творі. Зображуючи драматичні для історії Англії події в новому ракурсі у форматі малої прози, Т.Гарді здійснює перехід на принципово новий рівень осмислення історії та реального буття.

Ключові слова: новела, конфлікт, жіночий образ, історична подія, іронія.

ОСОБЕННОСТИ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ СОБЫТИЙ ГРАЖДАНСКОЙ ВОЙНЫ В БРИТАНИИ (1642–1652) В НОВЕЛЛЕ Т. ГАРДИ «АННА, ЛЕДИ БАКСБИ»

Росстальная Е.А.

Черниговский национальный педагогический университет имени Т.Г. Шевченко
ул. Гетмана Полуботка, 53, г. Чернигов, Украина

Статья посвящена изучению особенностей репрезентации событий гражданской войны в Британии в новелле Т.Гарди "Анна, леди Баксби". В фокусе исследования соотношение тем личной и политической жизни, специфика образной системы и роль иронического начала в произведении. Изображая драматические для истории Англии события в новом ракурсе в формате малой прозы, Т.Гарди осуществляет переход на принципиально новый уровень осмысления истории и реальной жизни.

Ключевые слова: новелла, конфликт, женский образ, историческое событие, ирония.

THE PECULIARITIES OF CIVIL WAR IN BRITAIN (1642–1652) DESCRIPTION IN THE SHORT STORY OF T. HARDY "ANNA, LEDY BAXBY"

Rosstalna O.A.

Chernihiv National T.G. Shevchenko Pedagogical University,
Hetman Polubitok str., 53, Chernihiv, Ukraine

The article is devoted to discover the peculiarities of Civil war in Britain description in the short story of T. Hardy "Anna, Lady Baxby", which is a part of short stories collection "A Group of Noble Dames". The events of so called English Revolution that caused tremendous influence on British history are

represented in the short story from personal perspective. The plot is partly based on real events and real people are story's prototypes (John Hutchins "The History and Antiquities of the Country of Dorset"). Though, these details are not vitally important for the writer, as he is focused on discovering female psychology and marriage problems. That is the remarkable feature of Hardy's fiction.

A young noble lady who seems to have an active political position makes a decision to betray her husband's political beliefs and keeps devotion to her brother's. Thus under the threat of ruining her marriage she changes her mind and shows herself as a typical woman of her time. Hyperbolized precautions of Lady Anna (locking the door, hiding the key, and tiring husband's hair) turn serious and dramatic events into ironical revealing problems of family life and marriage. The Civil war of which Lady Anna happen to be a part is transformed into her private war, her fight for husband. Lady Anna, bright and active heroine, is a decent addition to other female characters in the collection of short stories by T. Hardy. Such presentation of historical events through private perspective in the form of small fiction (short story) suggests Hardy's transition onto a new level of understanding life.

Key words: short story, conflict, female character, historical event, irony.

Події громадянської війни в Британії (1642–1652), що назавжди змінила політичне, економічне та культурне життя цієї країни та Європи, отримали особливу інтерпретацію у творах мистецтва, зокрема в літературі (твори О. де Бальзака, В. Гюго, О. Дюма). У новелі "Анна, леді Баксбі" англійського письменника Т. Гарді події війни стають особливим тлом для розгортання родинного конфлікту.

Загалом новелістика письменника досліджена значно менше, ніж романи та поезії. Найбільш ґрунтовними є монографії К.Бреді (K.Brady "The Short Stories of Thomas Hardy"), С. Гілмартіна та Р.Менгхема (S.Gilmartin, R.Mengham "Thomas Hardy's Shorter Fiction"). Окремі аспекти вивчення новел представлені у статтях М. Урнова, Л. Смикалової, І. Канторовича, А. Бурцева, А. Невструєвої, Ю. Селезневої. Проте, враховуючи різносистемність репрезентованих праць, подальші дослідження малої прози Т. Гарді є актуальними.

Мета літературознавчої розвідки – дослідження особливостей репрезентації подій громадянської війни у Британії в новелі "Анна, леді Баксбі", що є одним з десяти творів збірки "Група благородних дам" ("A Group of Noble Dames").

Новела "Анна, леді Баксбі" – своєрідний відступ від теми батьківства, якою в різних інтерпретаціях об'єднуються попередні твори збірки. На відміну від інших новел, історія Анни – окремий епізод життя. У тексті твору не йдеться про дівочі роки героїні (як, наприклад, в оповідях про Бетті Дорнелл та Барбару Гребе). На противагу іншим новелам, у творі зображуються події, не пов'язані з народженням дитини-спадкоємця. Разом з тим, тематично "Анна, леді Баксбі" споріднена з іншими творами збірки й може розглядатися як продовження дослідження сили та міцності кровних уз. Конфлікт подружньої відданості та родинних зв'язків зображується автором на тлі громадянської війни в Англії, політичні уподобання змушують героїв твору обирати між відданістю родині чи країні, родичу чи королю або парламенту.

Т. Гарді змушений був змінити початковий задум сюжету твору, готуючи його для першої публікації. Письменник відмовився від зображення адюльтеру, зробивши акцент на політичному факторі. Згідно з попереднім задумом, героїня втекла до брата, проте, дізнавшись про плани парламентаристів штурмувати замок та вбити її чоловіка, повернулася, щоб урятувати його. Зрада лорда Баксбі не згадувалася в тексті новели [1, с. 95]. Відтак у такій інтерпретації центром композиції ставала втеча жінки, що набувала ознак своєрідного "домашнього протесту", який був реалізований у критичній для родини ситуації. У такий спосіб ідея протиставлення героїв не була реалізована.

Події, зображені в новелі, є художнім відтворенням історії, яка описана в роботі Дж.Хатчинза (John Hutchins "The History and Antiquities of the Country of Dorset"). Саме ця

праця стала історичним джерелом для письменника у створенні збірки "Група благородних дам", а кожен головний герой мав свого історичного прототипа.

Джерельна основа історії Анни Баксбі – події життя Анни Рассел (Anne Russell), дружини лорда Джорджа Дігбі (George Digby) та сестри Вільяма Рассела (William Russell), графа Бедфорда (Earl of Bedford). У 1642 р. Вільям Рассел очолював війська прихильників парламенту, які стояли навколо Шерборнського замку (Sherborne Castle) – оплоту роялістів.

У новелі події війни стають своєрідним випробуванням для персонажів, але разом з тим вони затьмарюються особистими проблемами. Активна й нібито політично свідомою головна героїня, леді Анна, під загрозою знищення власного шлюбу, передусім залишається жінкою, а не громадянкою.

Таємний від'їзд Анни із замку, на перший погляд, схожий на романтичну втечу закоханої жінки, описану Т. Гарді у новелах "Барбара з дому Гребів" та "Перша Герцогиня Вессексу". На противагу героїням згаданих творів, які, втікаючи із затишної домівки та від матеріально забезпеченого життя, обирали кохання, Анна залишає позаду "long and reposeful breathing" чоловіка, що спав у зручному ліжку, та їде до брата, відчуваючи поклик крові. Анна, як їй здається, робить правильний вибір та ніби не відчуває небезпеки. Проте випадкова зустріч з дівчиною, якій лорд Баксбі призначив таємне побачення, повертають героїню до реальності. Її відданість брату та підтримка прихильників парламентаризму тьмяніє перед загрозою руйнування шлюбу. Стримана жінка, готова до героїчних вчинків, якою читач бачить леді Баксбі на початку оповіді, перетворюється на розлючену та ображену дружину. "Here was a pretty underhand business! Here were sly manoeuvrings! Here was faithlessness! Here was a precious assignation surprised in the midst! Her wicked husband, whom till this very moment she had ever deemed the soul of good faith – how could he!" [2, с. 110], = говорить героїня.

Використання подібних граматичних конструкцій на початку речень – варіант анафор – виконує функцію організації тексту та слугує проявом емоційної реакції героїні. Використання леді Анною слів з військового лексикону на кшталт "маневр, маневрувати, захоплення" іронічно переносять події громадянської війни на тло її особистої баталії з потенційною невірністю чоловіка. Поворотним пунктом для Анни стає не стільки відкриття зради, скільки усвідомлення того, що чоловіка приваблює інша жінка. "How the wench loves him!", – обурено вигукує леді Анна. Як зазначає оповідач, "She changed from the home-hating truant to the strategic wife in one moment" [2, с. 114]. Важливо відзначити, що в рукописі першого варіанту тексту Т. Гарді замість слова "home-hating" (та, що не любить дім) вжив "timorous" (боязка, сором'язлива). Заміною прикметника фіксується зміна авторського акценту. Повернення до замку також набуває символічного значення. Анна не тільки змінює політичні уподобання, вона передусім прагне захистити свій шлюб, символічним уособленням якого може вважатися образ замку.

Сцена зображення "запобіжних заходів", які леді Баксбі вживає для того, щоб утримати чоловіка в подружньому ліжку (замикає двері замку, ховає ключ під свою подушку, прив'язує довге волосся чоловіка до спинки ліжка), має відверто іронічний характер та ніби контрастує з зображенням подій політичного та військового протистояння. Конфлікт романтичного та політичного характеру відтак знаходить вихід через іронію.

Фраза брата героїні "Blood is thicker than water" – девіз жінки, що наважилася на втечу, втрачає своє значення для героїні, коли вона обирає шлюб. Смілива та рішуча Анна, яка, у відповідь на погрози брата зруйнувати замок, виголошує "Then you will find the bones of your sister buried in the ruins you cause!" (фраза була позичена письменником з роботи Дж. Хатчінза [3, с. 84]) та безстрашно виїжджає сама вночі до ворожого табору – є повною

протилежністю тій особі, що всю ніч тримає чоловіка за руку, щоб він не зміг вийти на таємне побачення. Відверте іронізування стає засобом викриття шаблонності та конфліктних установок. Саме щоденні проблеми, які виявляються відірваними від пафосу політичних гасел, перевіряють героїв та доводять неспроможність витримати натиск життя.

Фарсовий характер зображення окремих сцен і відсутність традиційного для інших новел Т. Гарді моралістичного елемента у фіналі оповіді робить цю історію такою, що має щасливий фінал. Досліджуючи особливості жіночої психології, зображуючи драматичні для історії Англії події в якісно новому ракурсі у форматі малої прози, Т. Гарді здійснює перехід на принципово новий рівень осмислення історії та реального буття, застосовуючи нові способи творення художньої реальності. Усе це служить підтвердженням майстерності Т. Гарді-письменника та залишає можливості для подальшого потрактування образів, тематичного та ідейного наповнення твору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Brady K. The Short Stories of Thomas Hardy / K. Brady. – New York : St.Martin's Press, 1982. – XII, 235 p.
2. Hardy T. A Group of Noble Dames : [short stories] / T. Hardy. – London: Macmillan and Co., Ltd, 1907. – 270 p.
3. Gilmartin S., Mengham R. Thomas Hardy's Shorter Fiction / S. Gilmartin, R. Mengham. Edinburgh : Edinburgh University Press Ltd, 2007. – 144 p.

REFERENCES

1. Brady K. (1982) The Short Stories of Thomas Hardy, St. Martin's Press, New York, USA.
2. Hardy T. (1907) A Group of Noble Dames: [short stories], Macmillan and Co., Ltd, London, UK.
3. Gilmartin S., Mengham R. (2007) Thomas Hardy's Shorter Fiction, Edinburgh University Press Ltd, Edinburgh, UK.

УДК 82-92.09:357.1

ОБРАЗ КОЗАКА В ТЕКСТАХ СУЧАСНОЇ МЕДІА-КУЛЬТУРИ

Сажина А.В., к. філол. н., доцент

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
вул. М. Коцюбинського, 2, м. Чернівці, Україна*

allasazhyna@yandex.ua

Ідеться про своєрідне „втілення” образу українського козака в сучасному медіа-тексті. Показано, що сучасний медіа-текст, базуючись на глибокому культурному досвіді та спираючись на психологічні особливості своєї референтної аудиторії, переформатовує образ-символ козака, надаючи йому новий рис чи конотуючи з класичним фольклорно-літературним каноном в аспекті утвердження та проголошення моральних, етичних, естетичних цінностей національної культури.

Ключові слова: козак, реклама, медіа-текст, стереотип, ментальність, культура.

ОБРАЗ КАЗАКА В ТЕКСТАХ СОВРЕМЕННОЙ МЕДИА-КУЛЬТУРЫ

Сажина А.В., к. филол. н., доцент

*Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича
ул. М. Коцюбинского, 2, г. Черновцы, Украина*

Речь идет о своеобразном „воплощении” образа украинского казака в современном медиа-тексте. Показано, что современный медиа-текст, основываясь на глубоком культурном опыте и опираясь на психологические особенности своей референтной аудитории, переформатирует образ-символ казака.